

in isto iudicio induratos finit. Dormire dei est: cum unigenitus dei patris in assumpta carne pro nobis mori dignatus est cuius morte recte dulcis fuisse prædicatur: ipso dicente per Hieremiam prophetam: Ideo quasi in somno excitatus sum: & uidi: & sonus meus dulcis est mihi. Aliter dormire deus dicitur: cum fides eius inter prosperitates huius mundi: in quorundam corda fidelium non uigilat: sed dormit: hæc dormitationem ipse significauit cum in mari inter fluctus maris dormiuit. Vel certe dormire dei est anxius tarde subuenire: sicut est illud in psalmo: Exurge quare obdormis domine: Vigilare dei est in defensione suorum electorum: & ultione inimicorum suorum manifeste se demonstrare.

Beati Hieronymi presbyteri ad Damasum papam obsecrantis: ut sibi respondeat cui in Syria debeat communicare. Epistola septima.

Impertinens in euangelio mulier tandem meruit audiri: & clauso cum seruis ostio: media licet nocte ab amico panes amicus accepit. Deus ipse qui nullis contra se uiribus superari potest: publicani precibus uincitur. Niniue ciuitas quæ peccato periit: fletibus stetit. Quorsum ista tam longo repetita principio: uidelicet ut paruum magnus aspicias: ut diues pastor morbidam non contenas ouem. Christus in paradisu de cruce latrone iulit. Et ne quis aliquando seram conuersionem putaret: fecit homicidii poenam esse martyrium. Christus inquam prodigium filium reuertentem lætus amplectitur: & nonagintanoue pecudibus derelictis: una ouicula quæ remanserat: humeris boni pastoris aduehitur. Paulus ex persecutore fit prædicator: oculis carnalibus excæcatur: ut mente plus uideat: & qui uinctos Christi famulos ducebat ad conciliu iudeorum: ipse postea de Christi uinculis gloriatur. Ego igitur ut ante iam scripsi: Christi uestem in Romana urbe suscipiens: nunc barbaro Syriæ limite teneor: & ne putes alterius hanc de me fuisse sententiam: quid mererer: ipse constitui. Verum ut ait Gentilis poeta. Herod.
Cælum non animum mutat: qui transmare currit.

Ita me incessabilis inimicus post tergum persecutus est: ut maiora in solitudine bella nunc patiar. Hinc enim præfidiis sulca mundi Arriana rabies fremit. Hinc in tres partes scissa ecclesia ad se rapere festinat. Monachos: circa comanentium antiqua in me surgit auctoritas. Ego interi clamito: si quis cathedræ Petri iungitur: meus est. Milletus: Vitalis atque Paulinus tibi hæere se dicunt: possem credere: si hoc unus assereret: nunc autem duo mentuntur aut omnes. Idcirco obtestor beatitudinem tuam: per crucem domini: per necessitatem decoris fidei nostræ & passionem: ut qui apostolos honore sequeris: sequaris & merito ita in folio cum duodecim iudicaturus sedes: ita te alius senem cum Petro cingat: ita municipium cæli cum Paulo consequaris: Ut mihi litteris tuis apud quem in Syria debeam communicate significes: noli despicere animam pro qua Christus mortuus est.

Secundus tractatus de impugnationibus diuersarum hæresum & hæreticorum beati Hieronymi ad marcellam contra Montani hæretici insaniam: qui promissionem sancti spiritus in se dicebat esse completam ostendens non in eo tantum sed in aliis eius dogmata catholica ecclesia discrepare: quis autem fuerit ipse moranus & quo tempore hæresis suscitata sit habes quinto historiae ecclesiasticae libro. Epistola octaua.

Estimonia de Ioannis euangelio congregata tibi quidam Montani sectator igessit: in quibus saluator noster se ad patrem iturum missurumque paraclytum pollicetur. Quæ in quod promissa sint tempus: & quo completa sint tempore apostolorum acta testantur. Decima die dixit post ascensum domini hoc est qui quagesima post resurrectionem spiritum sanctum descendisse linguasque credentium esse diuisas: ita ut unusquisque oium gentium sermone loqueretur. quando quidam adhuc paru credentium multo eos ebrios assererent. & Petrus stans in medio apostolorum omnisque conuentus ait: uiri Iudæi & omnes qui habitatis in Hierusalem: hoc uobis notum sit: & auribus percipite uerba mea. Non enim sicut uos aestimatis hi ebrii sunt: nam est hora diei tertia. sed hoc est quod dictum est per Iohel prophetam: In nouissimis diebus dicit dominus. effundam de spiritu meo in omnem carnem: & prophetabunt filii & filiae eorum: & iuuenes uisiones uidebunt: & seniores sonia soniabunt. & quidem in seruos meos & ancillas effundam de spiritu meo. Si igitur apostolus Petrus super quem dominus fundauit ecclesiam & prophetiam & promissionem domini illo tempore completam memorauit: quomodo possumus nobis aliud tempus uindicare: Quod si uoluerint respondere: & Philippi deinceps quatuor filias prophetasse & prophetam Agabum reperiri: & in diuisionibus spiritus inter apostolos & doctores prophetas quoque apostolo scribente formatos: ipsique Paulum apostolum multa de futuris hæresibus & de fine sæculi prophetasse: sciant a nobis non tam prophetiam repelli quæ domini signata est passione: quæ eos non recipi: qui cum scripturæ ueteris & nouæ auctoritate non congruant. Primum in fidei regula discrepamus. Nos patrem & filium & spiritum sanctum in sua unum quemque persona ponimus: licet substantia copulemus: illi Sabellii dogma sectantes trinitatem in unius persone angustiis cogunt. Nos secundas nuptias non tam appetimus quam concedimus: Paulo iubente ut uiduæ adolescentulæ nubant: illi in tantum putant scelerata coniugia iterata: ut quicumque hoc fecerit adulter habeatur. Nos unam quadragesimam secundum traditionem apostolorum toto anno tempore nobis congruo ieiunamus: Illi tres in anno faciunt quadragesimas: quasi tres passi sint Saluatores. Non quo & per totum annum excepto Pentecostem ieiunare non liceat: sed quod aliud sit necessitate: aliud uoluntate munus offerri. Apud nos apostolorum locum episcopi tenent: apud eos episcopus tertius est. Habent enim primos de pepusa phrygiæ patriarchas: secundos quos appellant Cenones: atque ita in tertium. id est pene ultimum locum episcopi deuoluuntur: quasi exinde ambitiosior religio fiat: si quod apud nos primum est: apud illos nouissimum sit. Illi ad omne pene delictum ecclesie obferant fores: nos quotidie legimus: malo poenitentiam peccatoris quam mortem. Et nunquid qui cadit non resurget: dicit dominus: Et conuertimini ad me filii conuertentes: & ego curabo contritiones uestras. Rigidi autem sunt: non quo & ipsi peiora non peccent: sed quod inter nos & illos sit: quod illi erubescunt confiteri peccata quasi iusti: nos dum poenitentiam agimus.

Episcopi tertius loci
Apostolorum in ecclesia

mus:facilius ueniam promeremur.Prætermitto scelerata mysteria quæ dicuntur de lactante puero:& de uictu-
ro martyre cōfarrata:malo iniqua non credere:sit falsum omne:quod sanguinis est.Aperta est cōuincēda blas-
femia dicentiū:deum primum uoluisse in ueteri testamento per Moysen & prophetas saluare mundum: sed
quia non potuerit explere:corpus sumpsisse de uirgine:& in Christo sub specie filii predicantē mortem obisse
pro nobis.Et quia per duos gradus mundum saluare nequiuert:ad extremum per spiritum sanctum in Mon-
tanum Priscam & Maximillam insanas scēminas descendisse:& plenitudinem quam Paulus non habuerit di-
cens:ex parte cognoscimus:& ex parte prophetamus:& nunc uidemus per speculum in enygmate: abscisū &
semiuirū habuisse Montanū.Hæc sunt quæ coargutione non indigent:perfidia eorū exposuisse: superasse est.
Nec necesse est ut singula deliramenta quæ proferunt:breuior epistolæ sermo subuertat:cum & tu ipsas scrip-
turas apprime tenens:non tam ad eorū mota sis quæstiones:quæ quid sentirem a me uolueris sciscitari.

Beati Hieronymi contra Iouinianum hæresiarcham Satyrici libri:cuius dogmata qualia fuerint: quæ beatus
Hieronymus destruit & refellit:infra scriptum indicat argumentum.
Ex libro Augustini de hæresibus:ad quod uult deum diaconum Iouinianus.

Iouinianus hæresiarcha de monachō clericus docebat sicut stoici presbyteri omnia peccata paria esse:
nec posse hominem peccare lauacro regenerationis accepto:nec prodesse ieiunia: uel cibis aliquibus
abstinentiam. Virginitatem uiduitati:coniugatosq; fornicatoribus etiam post pœnitentiam æquabat
adeo ut sacra uirgines prouectæ atatis quædam in urbe romana:ubi hoc docebat nupserint:unius quoq; meri-
ti:præmii:retributionis:ordinisq; omnes iustos esse apud deum.Cito tamen secta hæc oppressa extincta & ad
nihilum cassata est reuelante beato Hieronymo:nec ad aliquorum sacerdotum deceptionem peruenit: Dama-
so papa: Valentiniano augusto:Arcadio & Bautone consulibus.
Beati Hieronymi contra Iouinianum Satyricus liber primus:& Epistolæ nonæ. Cap.I.

Pauci admodum dies sunt:quæ sancti ex urbe Roma fratres cuiusdam Iouiniani commentariolos tran-
smiserunt:rogantes ut eorum ineptiis responderem:& Epicurum christianorum in euangelico atq;
apostolico uigore contererem:quos cum legissem & omnino non intellexissem:cœpi reuoluere cre-
brius:& non uerba modo atq; sententias:sed singulas pene syllabas discutere:uolens prius scire quid diceret:&
sic uel probare uel redarguere quod dixisset. Verum scriptorum tanta barbaries est:& tantis spurcitiis spurcis-
simus sermo confusus:ut nec quid loquatur:nec quibus argumentis uelit probare quod loquitur:potuerim in-
telligere. Totus enim tumet:totus iacet:atq; tollit se per singula:& quasi debilitatus coluber:in ipso conatu frangi-
tur:non est contentus nostro:humano more loqui:altius quidam aggreditur.

Parturiunt montes:nascetur ridiculus mus. *Horatius de arte*

Quod ipse.

Non sani esse hominis:non sanus iuret Orestes. *Terentius*

Præterea sic inuoluit omnia:& quibusdam inextricabilibus nodis uniuersa perturbat:ut illud plautinarum lit-
terarum ei possit aptari.

Has quidem præter Sibyllam leget nemo. *Plautus*

Nam diuinandum est.Furiosas Apollinis uates legimus.Et illud uirgilianum:Dat sine mente sonum.Heracly-
tum quoq; cognomento σκότειον idest tenebrosū sudātes philolophi uix intelligunt. Sed quid ad nostrū
civium uationem cuius libros multo difficilius est nosse:quæ uicere:quæ & i uictoria nō parua sit difficultas. Quis
enī eū superare queat:cuius assertionem penitus ignoret:Et ne lectorem longius trahā:cuiusmodi eloquentiæ
sit:& cuius uerborum floribus ornatus incedat:secundi libri sui monstrabit exordium:quod hesternam crapu-
lam ructans ita euomit. Satisfacio inuitatis:non ut claro curram nomine:sed ut rumore purgatus uano uiuam.

Obsecro agrum nouellæ plantationum arbuta teneritudinis:ereptā de uitiorum gurgitibus audientiam:com-
munitam agminibus.Scimus ecclesiam spe:fide:charitate inaccessibilem inexpugnabilem.Non est in ea ima-
turus omnis docilis impetu irrumperere:uel arte illudere potest nullus.Rogo quæ sunt hæc portenta uerborū:

Quod descriptionis dedecus:Nonne uel per febrem soniare eum putes:uel arreptum morbo frenetico Hip-
pocratis uinculo alligandum:Quo ueniscunq; eum legero:ubi me defecerit spiritus:ibi est distinctio:totum in-
cipit:totum pendet ex altero:nescio quid cui cohæreat:exceptis testimoniis scripturarum:quæ illo uenustissi-
mo eloquentiæ suæ flore mutare non ausus est:reliquus sermo omni materiæ conuenit:quia nulli conuenit.

Quæ res mihi aliquam suspicionem intelligentiæ dedit:uelle eum ita nuptias prædicare:ut uirginitati detra-
hat. Quando enī minora maioribus cōparant:inferioris cōparatio superioris iniuria est.Neq; uero nos Mar-
tionis & Manichæi dogmata sectātes nuptiis detrahimus:nec Tatiani principis Encraticæ errore decepti:ōm-
ni cogitatū spurcū putamus:qui nō solū nuptias:sed cibos quoq; quos deus creauit ad utēdū dānat & reprobat.

Scimus i domo magna nō solū uasa esse aurea & argentea:sed & lignea & fictilia:& super fundamentum Christi
quod Paulus architectus posuit:alios ædificare aurū:argentū:lapis preciosos:alios ecōtrario scēnum:ligna
& stipulam. Non ignoramus honorabiles nuptias & torum immaculatum. Legimus primam dei senten-
tiam: Crescite & multiplicamini & replete terram:sed ita nuptias recepimus:ut uirginitatem quæ de nuptiis
nascitur præferamus.Nunquid argentum non erit argentum: si aurum argento preciosius est: Aut arboris
& segetis contumelia est:si radici & foliis culmo & arillis poma præferantur & fructus: Ut poma ex arbore:
frumentū

inferioris comparatio
superioris iniuria est.
horat. contum

Paulus architectus
nuptias est

quibus
nuptias est

Maximo
Manichæi
Tatiani